

СТАНОВИЩЕ

на Костадин Рабаджиев, д.и.н., професор по Класическа археология, член на Научното жури, назначено със заповед на г-н Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“ (№ 1909/ 18.09.2025), по конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 2.2. История и Археология (Стара история), обявен от ЮЗУ в ДВ бр. 63/ 01.08.2025 г.

1. В обявения конкурс, организиран за нуждите на Правно-Исторически факултет на Юго-Западния Университет, обсъден и утвърден на заседание на Катедра „История“ (протокол № 13/ 26.03.2025 г.), единствен кандидат е гл. асист. д-р **Александър Савов Порталски**. До участие той е допуснат на основание, че изпълнява минималните национални изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ, видно в депозираната справка.

А. Порталски е завършил специалност История в Историческия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, специализация по Стара история, палеобалканистика и тракология (магистър през 1995 г.) и е бил докторант на самостоятелна подготовка в ЮЗУ, с тема на дисертацията: *„Лидия и гръцкият свят – културно исторически връзки и взаимодействия през първата половина на I хил. пр. Хр.“* (защитена 2010 г.). От 1995 г. е асистент в ЮЗУ, старши асистент (1999 г.), главен асистент (2008 г.). В конкурса той участва с хабилитационен труд, публикуван и предоставен за дискусия под заглавие: *„Балкано-анатолийската общност в древността“*. София: Изд. ПроВиас, 2025. За същия има издаден и приложен документ за автентичност на текста. Участва и с 31 бр. публикации – студии и статии по приложен списък.

2. Преподавателската натовареност на д-р Александър Порталски за учебната 2025-2026 включва 255 ч. лекции (едносеместриални курсове), от които 75 ч. задължителни и 90 ч. упражнения. Четенията покриват широкия диапазон на Старата история – лекции по История на

Стария свят: Гърция, Рим и Древен Изток, Тракология, Лидия, както и лекции по Култура на Древна Югоизточна Европа, Древна Гърция и Въведение в икономиката и географията на Древния свят. Наборът от дисциплини го разкрива като утвърден изследовател на древната история, очертава постигнатото ниво на компетентност, и готовността му да изпълнява новите си ангажименти след успешния конкурс.

Д-р А. Порталски участва в редица проекти – бих посочил включването му в международен нумизматичен проект: *Ancient Coins Counterfeits Scientific Network: Digital Assets for Prevention of Cultural Heritage Forgery* (2021-2024); член е на екипа на Национална научна програма *Културноисторическо наследство, национална памет и обществено развитие* на МОН, 2018-2021 г. Бил е на специализации в Университета „Парис Лодрон“ в Залцбург, Австрия, от март до юни 2003 г., с тема: *Преходът от бронзова към желязна епоха в Западна Анатолия*; и в Атинския университет с тема: *Гръцки език и култура*, от юни до юли 1999 г. Активно участва в дейностите на Катедрата по програмна акредитация и подготовка на учебни планове за магистърски програми, организация на учебни екскурзии и пътуващи семинари.

3. Монографията, с която д-р А. Порталски участва в конкурса (*Балкано-анатолийската общност в древността*), е изследване на значим географски ареал, включващ Балканите и Мала Азия в стремеж да се очертаят измеренията на общност, простираща се във времето от Ранната бронзова епоха докъм 7. век сл. Хр. Тя е проследена в икономически връзки (монети), културни (азбучната писменост), селищни структури и култови обекти. Книгата, бих обобщил, е любопитно четиво, разкриващо богатата ерудиция на нейния автор, а това за нуждите на конкурса смятам за най-важно – че той е подготвен изследовател на

древността. Полемичният стил пък го разкрива като увлекателен лектор. Колкото до научния замисъл и цел на написаното, признавам си, че не съм убеден във формулираната тук общност на народи и култури. Това което се провижда е една контактна зона, описвана често от изследователите, и възпроизвеждана в последователното въздействие на няколко империи, включвали очертаните земи във владенията си. Друг въпрос е, че изследването в едри „щрихи“ на отминала действителност трудно би изградило ясна картина на огромна територия с многобройни култури за повече от хилядолетие. Като пример бих посочил казаното за гръцката религия – че терминът не съществува е ясно, поне не във влагания днес смисъл (с. 181). Обаче религията на елините не е само митове и народна вяра, но има добре организирана култова практика и ритуали, сакрални пространства и архитектура, и те се открояват ясно от правеното от другите етноси.

4. В приложения списък са посочени 31 заглавия. Приемам, че това е списък с публикациите, с който кандидатът участва в конкурса, защото не е изрично посочено. Отпадат от рецензиране посочените в списъка №1 и 2, които са монографиите – за настоящия конкурс и публикуваният докторат. Също и №4, 5, 6, 7, 9, 11, които са по темата на дисертацията в годините преди защитата.

Сред текстовете се откроява Малоазийската проблематика в измеренията на Балкано-анатолийската общност, каквато е публикацията на английски език в *Études balkaniques* (№3), където авторът е поднесъл основанията си за съществуването на общност. Разбираемо силен е интересът му към Западна Мала Азия (№25, 29), свързан със заниманията му по темата на доктората, който очаквано не е отшумял. Друг акцент е Тракия и моретата (№20) като тук се откроява интересът му към

Салмидесос (№10, 12, 13, 23) и елинското проникване в Понта (№14, 19, 24).

Специално бих открил негова статия в Омировата проблематика – за значението на думата *полис* (№8), кратко, но добре обосновано и интересно съобщение по темата за ранния град. Също и към скално-изсечени паметници (№ 15) и проблемът за т.нар. *драконови къщи* в Евбея (№18, 30), който е интересен, но тезата е трудно защитима в допуснатата връзка с пеласгите само въз основа на един фолклорен разказ и любопитно хрумване.

Присъствието на д-р А. Порталски сред научната колегия е разпознаваемо – част от публикациите са от участието му в научни форуми и конференции с доклади, обвързани с научните му интереси. Свидетелство за приносите на направеното са престижните издания – български и чужди, в които публикациите присъстват, някои от тях реферирани и индексирани. Това се разкрива и в цитиранията в научната книжнина, според отразеното в световни бази данни и приложени в документацията по конкурса.

Предложеният набор от статии разкрива ясно творческите дирения на автор с широк научен кръгозор, но и концентриран в интересите си, което е обещанието за успешна кариера. Написаното е на професионален език, понякога многословен, но пък увлекателен. В текстовете не съм забелязал елементи на плагиатство, всъщност не съм и очаквал да откроя.

* * *

5. В заключение бих акцентирал върху несъмнения принос на предложените за обсъждане в конкурса текстове, които преценявам като значим резултат от несъмнен научен потенциал. В моя прочит монографията е убедителен пример за възможностите на нейния автор да

анализира събития и факти, да реконструира идейни влияния в пряка връзка и в синтез с прочита на исторически свидетелства. Написаното от него го разкрива като съсредоточен в научните си занимания изследовател, със задълбочени интереси и знания за широкия ареал на Древния свят; учен, който познава постигнатото от поколения изследователи във водещи научни школи и прилага възможностите на интердисциплинарен анализ. А също и талантлив преподавател, който ще увлича бъдещи изследователи, което е основанието ми да гласувам положително за присъждането на д-р **Александър Савов Порталски** на академичната длъжност „*доцент*“.

11 ноември, 2025 г.

Костадин Рабаджиев

STATEMENT

Done by: Kostadin Rabadjiev, Dr.Sc., Professor in Classical archaeology, member of the Scientific Jury according to the Order of the Rector of South-West University “Neofit Rilski” (No. 1909/ 18.09.2025), concerning the competition for the academic position “Associate Professor” in professional field 2.2. History and Archaeology (Ancient history), announced by SWU in the State Gazette (No. 63/ 01.08.2025).

1. In the announced competition, organized for the needs of the Faculty of Law and History of the South-West University, discussed and approved at a meeting of the Department of History (No. 13/ 26.03.2025), the only candidate is Assistant Professor Dr. Alexander Savov Portalski. He was admitted to participation on the grounds that he meets the minimum national requirements under Article 2b on the Law of the Development of Academic Staff, as evidenced by the submitted certificate. A. Portalski graduated in History from the Faculty of History at Sofia University “St. Kliment Ohridski”, specializing in Ancient History, Paleobalkan Studies and Thracology (master's degree in 1995) and was a doctoral student in independent training at the South-West University, with the theme of the dissertation: *“Lydia and the Greek World – Cultural and Historical Connections and Interactions in the first half of the 1st Millennium BC”* (defended in 2010). Since 1995 he has been an assistant professor at the South-West University, senior assistant professor (1999), chief assistant professor (2008). In this competition he participates with a habilitation thesis, published and submitted for discussion under the title: *“The Balkan-Anatolian Community in Antiquity”*. Sofia: ProVias Publishing House, 2025. A document of authenticity of the text has been issued and attached for the same. He also participates with 31 publications – studies and papers according to the attached list.

2. The teaching workload of Dr. Alexander Portalski for the academic year 2025-2026 includes 255 hours of lectures (one-semester courses), of which 75 hours are mandatory and 90 hours of exercises. The readings cover the wide range of Ancient History – lectures on History of the Ancient World: Greece, Rome and the Ancient East, Thracology, Lydia, as well as lectures on Culture of Ancient Southeast Europe, Ancient Greece and Introduction to the Economy and Geography of the Ancient World. The set of disciplines reveals him as an established researcher of ancient history, outlines the achieved level of competence, and his readiness to cover his new obligations after the successful competition.

Dr. A. Portalski participates in a number of projects – I would like to point out his inclusion in an international numismatic project: *Ancient Coins Counterfeits Scientific Network: Digital Assets for Prevention of Cultural Heritage Forgery* (2021-2024); he is a member of the team of the National Scientific Program *Cultural and Historical Heritage, National Memory and Social Development* of the Ministry of Education and Science (2018-2021). He was on a specialization at the Paris Lodron University in Salzburg, Austria, from March to June 2003, with the topic: *The Transition from the Bronze to the Iron Age in Western Anatolia*; and at the University of Athens with the topic: *Greek Language and Culture*, from June to July 1999. He participates in the activities of the Department of program accreditation and preparation of curricula for Master's programs, organization of study trips and traveling seminars.

3. The monograph with which Dr. A. Portalski participates in the competition (*The Balkan-Anatolian Community in Antiquity*) is a study of a significant geographical area, including the Balkans and Asia Minor, in an effort to outline the dimensions of a community extending in time from the

Early Bronze Age until the 7th century AD. It is traced in economic ties (coins), cultural (alphabetic writing), settlement structures and cult sites. The book, I would summarize, is a serious and intriguing reading, revealing the rich erudition of its author, and this for the needs of the competition I consider the most important – that he is a well-educated researcher of antiquity. And the polemical style reveals him as a fascinating lecturer. As for the scientific intention and purpose of what he has written, I admit that I am not convinced in the existence of community of peoples and cultures formulated here. What is seen is a contact zone, often described by researchers, and re-enacted by the successive impact of several empires, which included the outlined lands in their possessions. Another issue is that the study in large “strokes” of a past reality would hardly build a clear picture of vast area and numerous cultures for more than a millennium. As an example, I would point out what was said about the Greek religion – the term does not exist and it is clear, at least not in the sense used today (p. 181). However, the religion of the Greeks is not only myths and folk beliefs, but there is also a well-organized cult practice and rituals, sacred spaces and architecture, and they stand out clearly from what was done by other ethnic groups.

4. The attached list of papers contains 31 titles. I assume that this is a list of publications with which the candidate participates in the competition, because it is not explicitly stated. Those listed with No. 1 and 2, which are the monographs – for the current competition and the published doctorate, they are excluded from this review. Also No. 4, 5, 6, 7, 9, 11, which are on the topic of the doctoral thesis (PhD) in the years before its defence.

Among the texts, the Asia Minor problem in the dimensions of the Balkan-Anatolian Community stands out, such as the publication in

English in *Études balkaniques* (No. 3), where the author presented his reasons for the existence of the community. Understandably, his interest in Western Asia Minor (No. 25, 29), related to his studies on the topic of the doctorate, which, as expected, has not subsided. Another emphasis is Thrace and the Seas (No. 20), where his interest in Salmidessos (No. 10, 12, 13, 23) and the Hellenic penetration into Pontus (No. 14, 19, 24) stands out.

I would especially highlight his paper in the Homeric problematics – on the meaning of the word *polis* (No. 8), a short but well-founded and interesting message on the topic of the early city. Also, on rock-cut monuments (No. 15) and the problem of the so-called ‘dragon houses’ in Euboea (No. 18, 30), which is interesting, but is difficult to defend in the assumed connection with the Pelasgians only on the basis of a folklore story and a curious idea.

Recognizable is the presence of Dr. A. Portalski among the scientific community – part of the publications are from his participation in scientific forums and conferences with reports related to his scientific interests. Evidence of the contributions made are the prestigious editions – Bulgarian and foreign, in which the publications are present, some of them referenced and indexed. This is also revealed in the citations in the scientific literature, according to what is reflected in world databases and attached to the competition documentation.

The proposed set of articles clearly reveals the creative quests of an author with a broad scientific horizon, but also concentrated in his interests, which is the promise of a successful career. The writing is in professional language, sometimes verbose, but fascinating. I have not noticed any elements of plagiarism in the texts, in fact I did not expect to find any.

* * *

5. In conclusion, I would like to emphasize the undoubted contribution of the texts proposed for discussion in the competition, which I consider to be a significant result of undoubted scientific potential. In my reading, the monograph is a convincing example of the author's ability to analyse events and facts, to reconstruct ideological influences in direct connection and in synthesis with the reading of historical evidence. What he wrote reveals him as a researcher focused on his scientific pursuits, with profound interests and knowledge of the wide area of the Ancient World; a scientist who knows the achievements of generations of researchers in leading scientific schools and applies the possibilities of interdisciplinary analysis. And also, a talented teacher who will attract future researchers, which is the reason for my positive vote for the appointment of Dr. **Alexander Savov Portalski** to the academic position of **Associate Professor**.

November 11th, 2025

Kostadin Rabadjiev